

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Rebecka Arnsrud Godtman, (rebgo1), Specialistläkare

Granskad av: Ann Carlstrand, (annsv37), Sjuksköterska

Godkänd av: Andreas Hallqvist, (andha16), Verksamhetschef

Giltig från: 2025-04-06

Giltig till: 2027-03-31

REGIONAL RUTIN Organiserad prostatacancertestning – Utredning urologi

Syfte

Säkerställa att alla personer som kommer vidare för utredning inom organiserad prostatacancertestning utreds enligt nedanstående rutiner (om inte medicinska kontraindikationer föreligger).

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen har beslutat om Organiserad prostatacancertestning i Västra Götalandsregionen 2020–2025, diarienummer HS 2019–00027. Målet är att prostatacancertestning i framtiden ska utföras på ett strukturerat, jämlikt och kvalitetssäkrat sätt med möjligheter till testning för alla personer i Västra Götalandsregionen som berörs av det medicinska innehållet. Se [Organiserad prostatacancertestning - regional medicinsk riktlinje](#)

Dokumentation

Inför besöket ska urologimottagningen ombesörja en PSA-kontroll och svaret ska vara tillgängligt vid besöket. Nedanstående uppgifter ska dokumenteras i journalen. Journalanteckningen ska vara utskriven inom 4 veckor.

Vid besök för biopsi:

- PSA-värde i OPT och nytt PSA-värde inför besök
- PSA-densitet beräknat på nytt PSA-värde inför besök
- Uppgifter om hereditet
  - ärftlig riskgrupp ja/nej
  - antal personer, släktskap och deras ungefärliga ålder vid insjuknande i prostatacancer
- IPSS, väsentlig samsjuklighet, läkemedel

- Palpation: T-stadium och plats för palpationsfynd enligt nationell sektorsmall
  - TRUL: volym
- Biopsier: Ange biopsiteknik (transrektal, transperineal, kognitiv eller fusion) samt vilka biopsier som är riktade och vilka som är systematiska, samt sektorer och antal enligt nationell mall: [Mall för patologiremiss för prostatabiopsier - RCC Kunskapsbanken \(cancercentrum.se\)](#) och typ av antibiotikaprofylax. Varje riktad biopsi ska skickas i separata burkar.

Vid besök/telefon för PAD-besked:

PAD-besked kan lämnas enligt befintlig lokal rutin (telefon eller återbesök). Brevbesked avrådes ifrån.

- Ange antal biopsier med cancer, sektor/er för dessa biopsier och huruvida de var riktade eller systematiska. Det behöver också framgå längd på varje biopsi och längd cancer i varje enskild biopsi.
- Ange eventuell post-biopsiinfektion med behov av antibiotika och huruvida det krävdes sjukhusvård

Ärftlig riskgrupp

Personer som identifieras som tillhörande ärftlig riskgrupp enligt Nationella vårdprogrammets (NVP) definition ska avslutas i organiserad prostatacancertestning och i stället följas enligt NVP:s rekommendationer. Detta ska meddelas kansliet för registrering i databas. Se särskilt avsnitt nederst.

Indikationer och kvalitetskrav för primär biopsi

PSA-densitet ska beräknas på det PSA-värde som tagits inför besöket på urologimottagningen.

- MR ej genomförbar och PSA-densitet $\geq 0,1 \mu\text{g/l}$ och/eller palpationsfynd: 12 systematiska dorsala biopsier, enligt mall i NVP.
- MR PI-RADS 1–2 och densitet $\geq 0,15 \mu\text{g/l}$: 12 systematiska dorsala biopsier
- MR PI-RADS 3 och densitet $0,1 - 0,19 \mu\text{g/l}$: Riktade biopsier (4 per lesion)
- MR PI-RADS 3 och densitet $\geq 0,2 \mu\text{g/l}$: Riktade (4 per les.) + systematiska biopsier
- MR PI-RADS 4–5 och densitet $\geq 0,15 \mu\text{g/l}$: Riktade biopsier (4 per lesion) + 1 biopsi per dorsal sektor som ej omfattas av någon riktad biopsi
- MR PI-RADS 4–5 densitet $< 0,15 \mu\text{g/l}$: endast riktade biopsier (4 per lesion)

Varje enskild biopsikolv ska vara minst ca 10 mm lång (visuell bedömning). Om kortare, ska ny biopsi tas från samma område.

Besked till patienten i samband med PAD-svar

- Cancer: Fortsatt handläggning i rutinsjukvård
- Benigna biopsier från PI-RADS 5-förändring: Kansliet ombesörjer omgranskning av MR av referensradiolog och remitterar vid behov patienter åter till urologimottagning för ombiopsi.
- Benigt, PSA-densitet $< 0,3 \mu\text{g/l}$: Kallelse kommer från kansliet om 2 år
- Benigt, PSA-densitet $\geq 0,3 \mu\text{g/l}$: Kansliet ombesörjer nytt PSA-prov 3 månader efter den första biopsin. Om PSA-värdet inte minskat remitteras patienten åter till urologimottagning för systematiska ventrala biopsier enligt mall i NVP. Vid PI-RAD 3–5 tas även nya riktade biopsier (4 per lesion).
- Högradig PIN utan samtidig klar eller misstänkt cancer: Kallelse från kansliet om 2 år.
- Misstänkt cancer: kansliet för organiserad prostatacancer-testning ombesörjer nytt PSA-prov och därefter tid för riktad ombiopsi ett par månader efter den första biopsin (inte tidigare än 6 veckor).

Riktlinjer för ombiopsi

Enskilda urologimottagningar ska inte själva planera för ombiopsi; detta ombesörjes alltid av kansliet för organiserad prostatacancer-testning.

- Efter benign första biopsi, men kvarstående PSA-densitet $\geq 0,3 \mu\text{g/l}$ efter 3 månader: 8–10 systematiska ventrala biopsier enligt mall i NVP. Vid PI-RAD 3–5 tas även nya riktade biopsier.
- Om en PI-RADS 5-lesion, som biopserats benigt, fortsatt bedöms som PI-RADS 5 vid omgranskning av referensradiolog: 4 nya riktade biopsier samt systematiska biopsier.
- Vid misstänkt cancer i första biopsin: 4 biopsier riktas mot området med misstänkt cancer.

Ärftlig riskgrupp: Definition och uppföljning enligt NVP

Definition ärftlig riskgrupp enligt Nationella vårdprogrammets (NVP):

- Män med far eller bror med prostatacancer, diagnostiserad före 75 års ålder, och ytterligare minst en förstagrads släkting till dessa.
- Män med mutation i någon av generna BRCA2 eller HOXB13

Uppföljning av ärftlig riskgrupp:

Personer som identifieras som tillhörande ärftlig riskgrupp ska avslutas i organiserad prostatacancer-testning och i stället följas enligt NVP:s rekommendationer. Detta ska meddelas kansliet för avregistrering i databas.

Män i ärftlig riskgrupp med PSA $< 2 \mu\text{g/l}$ remitteras från OPT-kansliet till primärvården för vidare uppföljning:

- PSA <1 µg/l: PSA-prov vartannat år i primärvård
- PSA 1–1,9 µg/l: PSA-prov årligen i primärvård

Vid PSA ≥ 2 µg/l ska mannen remitteras till urologimottagning, detta sker antingen via uppföljande enhet eller OPT-kansliet.

Män i ärftlig riskgrupp med PSA ≥ 2 µg/l handläggs på urologimottagning enl nedanstående rutin:

Prostata ska palperas och MR prostata utföras. Biopsier riktas mot tumörmisstänkta områden. Systematiska biopsier rekommenderas vid PSA-densitet $\geq 0,15$. Om ingen cancer påvisas, bör PSA-värdet följas med högst 1 års intervall. Intervall för palpation, MRT och biopsier individualiseras.

Ekonomisk ersättning

Undersökningen är kostnadsfri för deltagare. Ersättning till urologienheter utgår med 5400 kr per patient inom den organiserade prostatacancertestning. För att ta del av ersättningen ska faktura skickas månatligen till kansliet för organiserad prostatacancertestning och underlag med personnummer på utredda patienter bifogas.

Faktureringsuppgifter:

iKundnr 73114

Beställar-ID 66680

Sahlgrenska Universitetssjukhuset

FE 1065

405 83 Göteborg

Kontakt vid frågor

Tveka inte att höra av er till kansliet vid frågor!

Kansli:

Mail: opt-kansli@vgregion.se

Telefonnummer för vårdpersonal: 0722-17 17 99

Telefonnummer för deltagare i organiserad prostatacancertestning:
010-441 28 38

Innehållsansvarig

Rebecka Arnsrud Godtman, Specialistläkare, Sahlgrenska
Universitetssjukhuset

Ann Carlstrand, Leg. Sjuksköterska, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Relaterad information

[Organiserad prostatacancertestning - regional medicinsk riktlinje](#)

[Organiserad prostatacancertestning - Provtagning Regional rutin](#)

[Organiserad prostatacancertestning - Magnetkameraundersökning \(MR\)](#)

[Regional rutin](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Västra Götalandsregionen

Innehållsansvar: Rebecka Arnsrud Godtman, (rebgo1),
Specialistläkare

Granskad av: Ann Carlstrand, (annsv37), Sjuksköterska

Godkänd av: Andreas Hallqvist, (andha16), Verksamhetschef

Dokument-ID: SSN11800-2140136717-340

Version: 7.0

Giltig från: 2025-04-06

Giltig till: 2027-03-31